

Kádár és Kucsera

2011 október 25. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

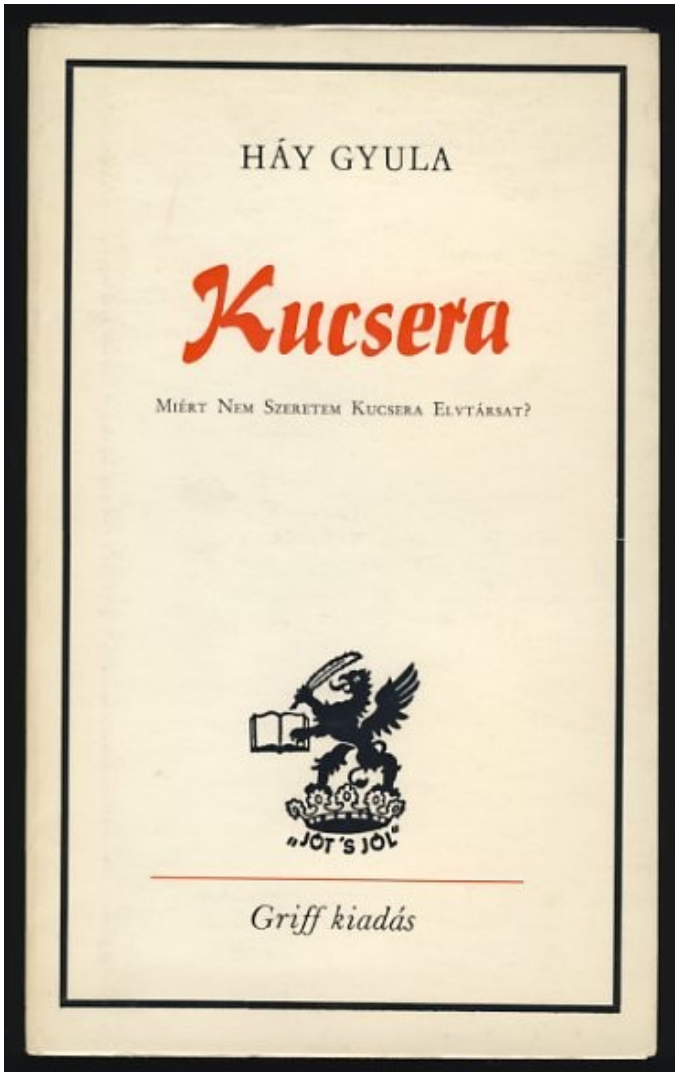
- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

Hogy mivel is kezd?dött 1956? Kiábrándult kommunisták kezdték leleplezni azt az önkényuralmat, amelynek felépítésében vakon segédkeztek. Csakhogy volt egy alapvet? tévedésük. „Nem az ideákkal van a baj, hanem azok helytelen alkalmazásával” – mondogatták.

A marxizmus forradalmi és radikális szókincse az új, fiatal értelmiségben lázadást szült az uralmi gyakorlat – amit akkor személyi kultusznak neveztek –, s annak képvisel?i ellen. Azt hitték, hogy a munkásosztály a rendszer oldalán áll, mert az ideológia szerint az az övék, munkásoké. (Vájtfül?ek naiv hite volt, hogy az elégedetlenség forrása a munkásság körében sem lehet más, mint a szocializmus építését vezérl? objektív törvények megsértése, pedig ami fájt ott lenn, az az életszínvonal volt. A kelet-európai s a magyar munkás is vezet?ivel ellentétben a harmadik világban élt.) A fiatal értelmiségiek csak nagytakarításra és új kezdetre vágytak. Az egyetemisták függetleníteni akarták magukat a párt ifjúsági szervezetér?l, a DISZ-t?l, s Pesten és Szegeden lázasan formálták lengyel mintára a magyar október programját. Déry Tibor a szocialista hazafiságot elemezgette. Háy Gyula pedig, akinek a Mért nem szeretem Kucserát? cím? írása oly nagy vihart kavart Rajk temetése napján, csak új színdarabjának bemutatójára készült.

Háy Kucserája nem más, mint a kommunista Tartuffe, párttagkönyvvel a zsebében, aki bármit és bárkit hajlandó feláldozni az anyagi érvényesülés oltárán. S amit a kor szerepl?i nem tudhattak róla: tulajdonképpen már nem a Rákosi–Ger?-féle „személyi kultusz”, hanem az eljövend? kádári konszolidáció kulcsfigurája volt. Nagy Imrét mint „magyar Gomulkát” emlegették, s a párttagságától megfosztott Farkas Mihálynak, a bukott honvédelmi miniszternek a perére úgy vártak az emberek, mint egy mindent elmagyarázó, leleplez? szocialista tandrámára. Mi sem volt idegenebb az akkori gondolkodástól, hogy privatizálni kéne az állami vagyont vagy hogy a szocializmus nem más, mint „politikai kapitalizmus” a maga feloldhatatlan ideológiai és anyagi ellentmondásaival. Amit az emberek nem akartak, az a rend?rállam, az orosz megszállás és a nyomor volt. Ahogy egy jugoszláv megfigyel? fogalmazta lenini stílusban az akkori Magyarországról: „Az emberek itt nem hajlandók élni tovább a régi módon, ahogy a párt vezet?i sem képesek már a régi módon uralkodni. Egy forradalomhoz az összes feltétel adva van! Vajon ki fogja azt vezetni, amikor a munkásosztály zavarodott, a pártvezet?ség pedig az események után kullog?”

Ha éles szem? megfigyel?k már borúsan fogalmaztak el?tte is, nálunk még október 23-án sem gondolt senki forradalomra. A Bem-szoborhoz az írószövetség székháza el?l szervezték a békés demonstrációt, de az óriásira dagadt tömegben az értelmiség megmondóemberei elvesztették befolyásukat, s Nagy Imre is félreértette a

helyzetet, hiszen a Parlament el?tt csak az „új szakasz” politikájának folytatását, azaz a szocializmus építése során mutatkozó „hibák” kijavítását ígérte. A magyar származású L. Balog-Bain – akit amerikai haditudósítóként s kiváló riporterként tartottak számon Nyugaton – a helyszínen volt. Meghallgatta Ger? provokatív beszédét, a rádióhoz hajtott – ahol már l?ttek –, megnézte a ledöntött Sztálin-szobrot, majd az írószövetségbe ment. Ott egyetértettek abban, hogy a diákok követeléseit be kell olvasni, Ger? mondjon le, és Nagy Imrét nevezzék ki miniszterelnöknek. Balog-Bain nem hitte, hogy Nagy Imre kész és érett a történelem által neki kijelölt szerepre.

Tudni lehetett, hogy szovjet csapatok közelednek. A riporter hajnali fél négykor találkozott az els? orosz tankoszloppal az akkori Molotov, ma Vigadó téren. A közelebbi orosz támaszpontok elhelyezéséb?l és a tankok sebességéb?l kiszámolta, hogy behívásukra 23-án este hat és hét óra közt kerülhetett sor, amikor még teljesen a Ger?–Heged?s-klikk kezében volt a hatalom, a tüntetések pedig szépen, békésen folytak. Balog-Bain a forradalom egyes fázisait elemezve „els? hadseregnek” azokat az írókat, újságírókat, mérnököket, hivatásos sportolókat, diákokat és m?vészeket nevezi, akiket a rezsim a legjobban elkényeztetett. Az október 23-i lázongó egyetemisták – jegyzi meg – a korábban nagy gonddal kiválasztott munkás, paraszt és pártfunkcionárius családok gyerekeib?l kerültek ki. Követeléseik jellege morális volt: az igazság és emberség helyreállítása. A személyi kultusznak legyen vége, a b?nösök lakoljanak! A következ? nap, 24-én jelent meg a „második hadsereg”, amelynek még mindig diákok képezték a magját, de tömegesen vették kezükbe a fegyvert a munkásfiatalok. A véres csütörtök – a Parlament el?tti vérengzés – mozgósítja az egész társadalmat, s szinte mindenki türelmetlenül követeli a szovjet csapatok azonnali kivonását Magyarországról.

Milyen távoli is ez az 1956 mai szemmel! A munkástanácsok, a forradalom talán legdemokratikusabb képz?dményei – az els? 1956. október 24-én alakult az Egyesült Izzóban – gyanakodva és bizalmatlanul fogadtak bármit, ami a nagyüzemek magánosítására, esetleg visszaadására vonatkozott. Az államra nem voltak kíváncsiak, de az állami tulajdonra, arra igen. Azt kezelésükbe vették. Közösségi gondolkodásmód jellemezte ?ket, mind a nyugati magántulajdonon alapuló, mind a keleti, államszocialista (vagy államkapitalista) modellt elvetették. Valami mást, valami újat akartak. Csakhogy a második szovjet invázióval helyreállt a „világ rendje”. Kádár pedig nekilátott, hogy némi akasztgatás és 22 ezer ember elítélése után végrehajtsa Nagy Imre reformprogramját, mérsékelt formában kormánya – bár ezt haláláig makacsul tagadta – ett?l vált „forradalmivá”.
Tamáska Péter, magyarhirlap.hu

Ajánló